

Oseriös debattbok bakom förslaget om fri invandring

Dagens Nyheter den 24 januari 2013

Centerpartiets idéprogram har inspirerats av debattören Johan Norberg. Utöver att han skrivit en essä på uppdrag av arbetsgruppen (C) har Norberg tillsammans med debattören Fredrik Segerfeldt skrivit boken "Migrationens kraft". Med tanke på att idén om fri invandring har gjort resan från ungdomsförbund och tankesmedjor till partipolitiken är det intressant att granska det intellektuella underlaget för Centerpartiets förslag.

"Migrationens kraft" argumenterar för att fri invandring var normaltillståndet i Sverige och övriga Europa under 1800-talet. Det stämmer att Sverige avskaffade passtvangen, men inte att Sverige hade de facto fri invandring. Exempelvis kunde myndigheterna utvisa invandrare som på grund av fattigdom eller arbetslöshet ansågs oönskade.

Trots att perioden 1860–1914 beskrivs som "en gyllene epok" av fri invandring presenteras inga uppgifter om hur omfattande invandringen faktiskt var. Faktum är att höga kostnader för rörlighet ledde till att invandring under denna period var ytterst ovanlig.

Sverige tog under den aktuella perioden i relationen till befolkningen bara in en tiondel så många invandrare som vi tar emot i dag! Strax före första världskrigets utbrott bestod två procent av Europas och nio promille av Sveriges befolkning av invandrare, jämfört med 15 procent för Sverige i dag. Erfarenheterna från en historisk period då invandringstrycket var försumbart bevisar knappast att fri invandring skulle fungera väl i dag.

Nationalekonomer har kommit fram till att invandring kan ha negativa eller positiva effekter på ekonomin, beroende på land och typ av invandring. I till exempel Harvardekonomen Greg Mankiws lärobok beskrivs forskningsläget så här: "With low-skilled immigration, the economic benefits are there as well but have to be balanced against the fiscal impact, which is likely negative."

I en sammanfattningsstudie av Harvardkollegan George Borjas står det: "The net economic benefits from immigration are very small and could even be negative."

Professor Jan Ekberg har gjort den mest genomarbetade forskningssammanfattningen på området om Sverige. Han menar angående vinster från arbetsmarknaden att "summan av dessa effekter är mycket små eller obefintliga", och att de stora kostnaderna för den offentliga sektorn dominerar.

Boken "Migrationens kraft" förmedlar inte forskningskonsensus. Där står det i stället: "Det är dock inte immigrationens statistiska effekter på de offentliga finanserna som är det mest intressanta, utan om vi på det hela taget får det bättre eller sämre av invandringen. Svaret är tydligt: vi får det bättre. Forskningen är mycket samstämmig om att immigration har positiva effekter på mottagarlandets ekonomi."

En forskningsgenomgång måste vara rättvisande. Inte något där ideologer kan påstå vad de behagar. Inte ens det selektiva urvalet av studier i bokens egen referenslista kommer fram till att invandring alltid är bra för ekonomin.

I boken påstås även att forskningen har bevisat att invandring leder till "tillväxt" och "dynamiska effekter", vilket gör invandring självfinansierande. Författarna tror att lågkvalificerad invandring gynnar ekonomin extra mycket: "Vi tjänar alltså mer på invandring ju mer olika oss invandrare är. Att Afghanistan, Somalia och Irak är stora ursprungsländer bådar alltså gott."

Dessa utsagor representerar inte heller forskningskonsensus. För att åter igen citera Ekberg: "Det är även tänkbart att invandring påverkar tillväxten i BNP per capita och därmed genomsnittlig inkomstnivå för infödda. Frågan är emellertid komplicerad och än så länge finns mest hypoteser på området/.../Vad gäller humankapitalet är det återkommande i den internationella forskningslitteraturen att invandring av högutbildade personer anses vara positiv för den ekonomiska tillväxten. Omvänt så anses invandring av lågutbildade personer försvaga tillväxten."

"Tillväxt" och "dynamiska effekter" kan inte svingas som en trollstav i brist på belägg!

Författarna menar att lägre löner, avskaffad arbetsrätt och svagare fackföreningar är lösningen på dagens utanförskap för invandrare. De för fram somalier i USA som ett positivt exempel, trots att deras sysselsättningsgrad inte är mer än 50 procent. Hälften av de somalier som har jobb tjänar under 13 000 kronor i månaden och majoriteten av somalier i USA lever under fattigdomsgränsen. Inte ens USA, västvärldens mest renodlade marknadsekonomi, lyckas undvika integrationsproblem, vilket är bevis nog för hur orealistisk en sådan lösning är för Sverige.

Behandlingen av fakta i "Migrationens kraft" är över lag selektiv och slarvig. Några exempel:

I boken står det: "Enligt en artikel innebar en enprocentig ökning av antalet invandrare att de inföddas löner sjönk med 0,024 procent, en knappt märkbar effekt." Författarna missförstår studien de citerar, vilken behandlar sysselsättningsgraden, inte lön. Samma forskare uppskattar i en annan studie att effekten på lönerna är än större. Fri invandring skulle således kraftigt pressa ned lönerna för låginkomsttagare som redan i dag finns i Sverige.

I boken påstås att "exporten till Iran uppgick år 2011 till nästan 70 miljarder". Den korrekta siffran är en tiondel av detta, 6,7 miljarder kronor. Författarna menar även att exporten till Iran "motsvarar 57 000 årsplatser på dagis". Exportens vinst är inte försäljningsvärdet, det är mervärdet jämfört med alternativ försäljning till andra länder än Iran. Försäljningsvärde kan därför inte sägas "motsvara" dagisplatser.

Boken kommer fram till att ersättningen till asylsökande motsvarar 1,2 miljarder kronor per år. Siffran bygger på en hemmasnickrad räkneövning, inte på budgetuppgifter. Enligt statsbudgeten var "ersättningar och bostadskostnader" för flyktingar cirka fyra miljarder kronor 2012.

Författarna skriver att "en av fem somalier är analfabet". Den korrekta siffran är enligt Världsbanken tvärtom att fyra av fem är analfabeter medan en av fem är läskunnig.

Listan kan göras längre.

Centerpartiet är i en självförvållad kris. Partiet alienerar kärnväljare genom att lansera en radikal libertarianism, inspirerad av bland andra Johan Norberg. Det behövs visserligen idealister och ideologer i tankesmedjor, personer som tar ut svängarna för att idéutvecklingen inte ska stelna.

Tankesmedjealster som "Migrationens kraft" är dock ofta mer ideologidrivna än faktabaserade. De bör inte användas av partier som substitut för gedigna forskningsresultat. Borgerliga partier riskerar allmänhetens förtroende när de okritiskt förlitar sig på oseriösa debattböcker om något så viktigt som invandringspolitik.

Tino Sanandaji, PhD, forskare i nationalekonomi vid Institutet för näringslivsforskning (IFN)